

(המשך מעמוד 9)

עלידי פעולות צה"ל בביירות, בצידון ובצור. בעיניהם לא היתה זאת אלא עדות נוספת לצביעות הגויים האנטישמיים.

הישראלים ראו דנגד עיניהם את הינד שהרים את ידיו מול הרובה של חייל נאצי כנמו ורשה — ולא את הינד הרועד שהרים את ידיו מול הרובה של חייל צה"ל בצידון.

● ציונים וצלבנים

מול הטראומה הישראלית עמדה הטראומה הפלסטינית. טראומה זו נולדה כאשר החלו המתיישבים היהודיים מגיעים במספרים גוברים והולכים אל פלסטין, שהיתה אז ארץ ערבית, ובה מיעוט יהודי מבוטל. היא התחזקה כאשר פירסמו הבריטים את הצהרת בלפור, שבה הבטיחו ארץ לאליהם לעם שלא היה בה.

היא הגיעה לשיאה במלחמת תש"ח, אשר גירשה מאות אלפי פלסטינים מבתיהם ומאדמתם. אל גלות שהחלה מכירה יותר ויותר את הגלות היהודית.

כעני הפלסטינים, תהדוק זה מצטייר כקנוניה עזומית של האימפריאליזם והציונות, שהפכו את הפלסטינים החפים מפשע לקורבנם.

אם הנאצים ביצעו פשע כלפי היהודים, כך טענו — מדוע צריכים הפלסטינים לשלם את המחיר? לפלסטינים לא היה כל קשר עם השואה, אם אמנם התנהל רומאן שולי בין המופתי הירושלמי, חאג' אמין אל-חוסייני, ובין הנאצים — הרי זה היה נכון באותה המידה גם לגבי אנוור אל-סאדאת המצרי, שנכלא בשל קשריו עם הנאצים, ולגבי פיאר ג'מילי, שהתרשם עד כדי כך מגרמניה הנאצית שייסד מפלגה בעלת שם פאשיסטי מובהק. מפלגה זו — מפלגת הפלאנגות — היתה השותפה המקומית העיקרית של ישראל במלחמת הלבנון, שאולי לא היתה אפשרית לולא הוציא אל-סאדאת את מצרים מן העימות עם ישראל.

מלחמת תש"ח גירשה המוני פלסטינים מאדמתם. מלחמת ששת הימים הביאה לכיבוש כל חלקי פלסטין בידי ישראל. מלחמת הלבנון גרמה לאובדן המינימדינה הפלסטינית, שנוצרה בהדרגה בדרום-לבנון. המוני פליטים פלסטיניים, שנמקו במשך יותר מדור במחנות באיזור זה, נפוצו לכל רוח ותעו בדרך-לא-דרך ברחבי ארץ-ההרים.

לטרגדיה הפלסטינית נוסף עוד דף שחור.

כאשר עלו לוחמי אש"ף בנמלי-ביירות לאוניות שהובילו אותם לחציית-יבשה מקומות גלות חדשים, נראה כאילו הפך גורל הפלסטינים העתק היסטורי מדויק לגורל היהודים.

הפלסטיני הנודד כא במקום היהודי הנודד. האסון הפלסטיני השי-תווה — כעני הפלסטינים עצמם — לשואה היהודית.

לא במיקרה החלו מנהיגים פלסטיניים, ובראשם יאסר ערפאת, להשתמש באופן מודע במושגים יהודיים. הם הישו את עמידתם בביירות למרד גטור-רשה, גיבאו שאם יסתער צה"ל על העיר הנצורה תיווצר בה "מצדה פלסטינית".

הטראומה הפלסטינית היקשתה על בעליה להסתגל למציאות ולפעול בה באופן רציונלי, כשם שהטראומה היהודית היקשתה על הישראלים לעשות כן. כשם שלישראלים היה קשה להכיר בפלסטינים כבעם שנעשה לו עוול, ושיש להעניק לו עצמאות לאומית, היה קשה לפלסטינים להתכחש לעמדתם בת מאה השנים ולהכיר בקיומה הלגיטימי של מדינת-ישראל.

הטראומה הפלסטינית במאה ה-20 מתקשרת בנקל עם הטראומה הפלסטינית של סוף המאה ה-11, כאשר פלשו הצלבנים האירופיים לארץ, מלחמת הערבים בצלבנים חזרה אל התודעה בכל שלבי מלחמת-הלבנון. אחד מסימני-הדרך הראשונים שלה היה מיבצר

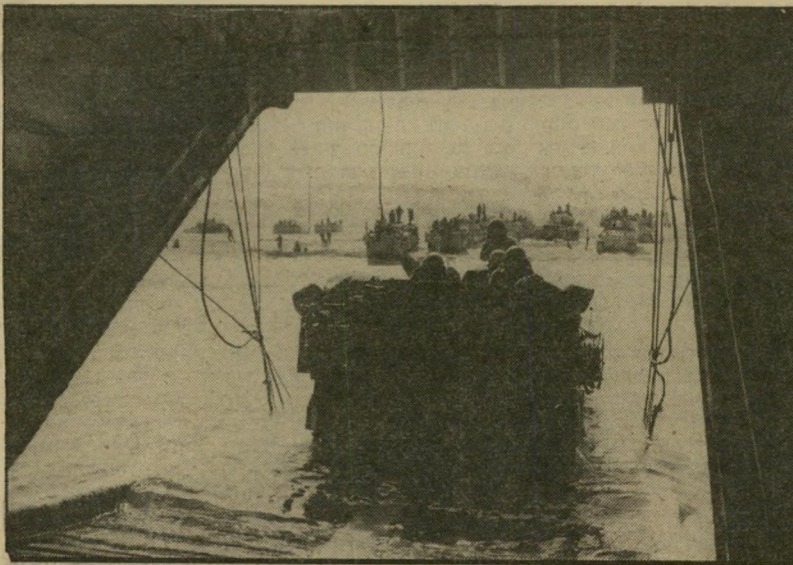

ה'יהודי הנודד': האם תפס הפלסטיני הנודד את מקומו?

שהטראומה היהודית ניזונה מזיכרונות האינקוויזיציה והטבח שערכו הצלבנים ביהודים כדרכם לארץ. קל יותר להידבק לטראומה ולהתייחס פרקד עליה, מאשר להתגבר עליה ולהסתגל לציוני הקר של המציאות.

● כנען, ישראל, פלסטין

המציאות היא ששני עמים ממשיכים להיאבק על הארץ. שהעם האחד קורא לה "ארץ-ישראל" והשני "פלסטין". שני השמות עתיקים במידה שווה — הפלישתים נחתו בחופי ארץ כנען מערב באותה התקופה שבה חדרו אליה שיבטי-ישראל ממזרח. הסיכסוך נמשך מזה מאה שנים. השנה שוב עמד עם מול עם, אידיאל לאומי מול אידיאל לאומי, טראומה מול טראומה.

מנחיתה כוחות בחוף לבנון: דימויים עתיקים בלבוש חדש

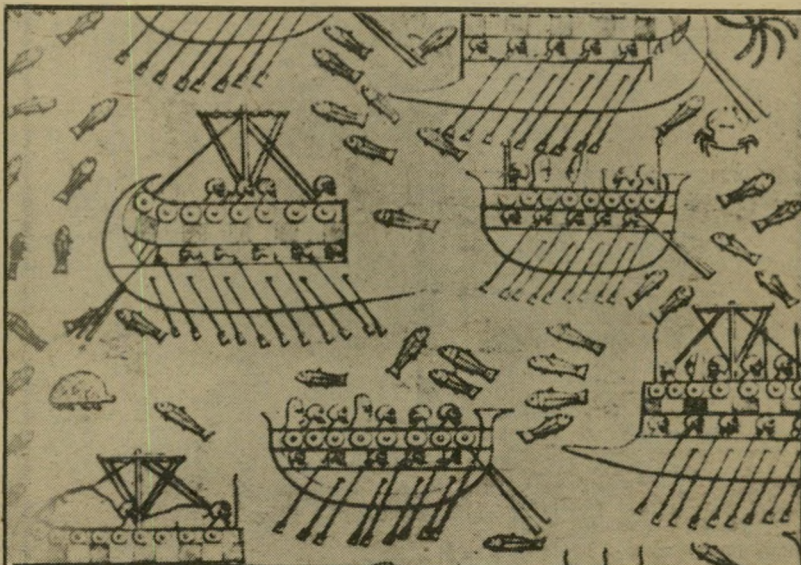
מלחמת-הלבנון היתה מלחמה על ארץ-ישראל. כפי שהכריז האיש שניהל את המערכה הצבאית, הרמטכ"ל רפאל איתן, הקרבות היו נטושים בראשיתה ובעין-חילוה, בבקאע ובביירות. אך הקרב היה נטוש על רמאללה ושכם, חברון ועזה.

בפעם הראשונה מאז מאי 1948, נערכה מלחמה גלויה בין העם הישראלי-יהודי והעם הפלסטיני-הערבי, מלחמה שבה עמד הצבא של אש"ף מול צבא-ישראל.

מלחמה זו הטילה את צילה על השנה כולה. היא היתה, בלי כל ספק, המאורע העיקרי של תשמ"ב, לא רק בארץ ובמרחב השמי, אלא בעולם כולו.

היא נתנה לתשמ"ב את איש-השנה שלה.

* ציור של גוסטב דורה הצרפתי משנת 1852.

ספינות מיסחר ומילתמה של הפיניקים, ספינה של חיל-הים

הבופור, שבו עמד קומץ של לוחמים פלסטיניים מול הסתערות נועזת של חיילי צה"ל. טובי הלוחמים משני הצדדים שילמו בדמם — כפי ששילמו אבירים צלבניים ומוסלמים באותו המקום עצמו לפני 700 שנים.

בכל מהלכי הקרב בלבנון הודקרו לעיני הלוחמים אתרים צלבניים. אחד הקרבות המרים של המלחמה נערך מול המיבצר הצלבני של צידון. חיילי צה"ל שהצפינו אל איזור הפלאנגות, יכלו לטפס במעלה המדרגות של מיבצר ג'בייל, היא גבל התנ"כית.

המוסלמים לא הכירו מעולם בצלבנים, ונאבקו במשך 200 שנים רצופות כדי לגרשם מהארץ. האוכלוסיה הפלסטינית שהיתה עדיין נוצרית ודוברת-ארמית ברובה כאשר באו הצלבנים ארצה, התאסלמה ברובה ואימצה כולה את השפה הערבית כאשר חזרו המוסלמים והשתלטו על הארץ, בתנופה דתית מחודשת.

הטראומה הפלסטינית המודרנית ניזונה מזיכרונות אלה, כשם